



Miljödepartementet

M2020/01102/R

## Remissvar från Håll Sverige Rent

### Regeringsuppdrag: Kraven på fiskeredskap i engångsplastdirektivet

Håll Sverige Rent har blivit inbjuden att lämna synpunkter på Havs- och Vattenmyndighetens, HaV, redovisning av regeringsuppdrag Kraven på fiskeredskap i engångsplastdirektivet. Remissvaret ska ha kommit in till Miljödepartementet senast 3 november 2020.

### Om Håll Sverige Rent

Sedan 60-talet har Håll Sverige Rent varit den viktigaste rösten i det förebyggande arbetet mot nedskräpning, då i form av en kampanj. Idag är Håll Sverige Rent en ideell organisation som grundades 1983 av Naturvårdsverket och Returpack. Vi arbetar brett mot skräpet - genom att samla kunskap, ta fram konkreta verktyg för kommuner, skolor och företag och genom att ge människor möjlighet att engagera sig mot skräpet.

### Sammanfattning

Syftet med engångsplastdirektivet är att förebygga och minska vissa plastprodukters inverkan på miljön, särskilt vattenmiljön, och på människors hälsa samt att främja övergången till en cirkulär ekonomi med innovativa och hållbara affärsmodeller, produkter och material och därigenom bidra till den inre marknadens goda funktion.

Då en stor del av de skräpföremål som hittats på stränder består av plast, vid beräkning som gjordes inför direktivet uppgavs ca 80–85 procent av det marina skräpet i unionen består av plast, är det av yttersta vikt att detta direktiv kommer på plats och får väntad effekt. Håll Sverige Rent vet av erfarenhet att



förebyggande arbete i form av informationsinsatser för att minska nedskräpning är grundläggande. Vi är därför mycket positiva till att producenterna som sätter produkter på marknaden också får ansvar för att se till att produkten hamnar på rätt ställe då den är uttjänt. Dessa informationsinsatser bör skötas av en aktör med kunskap om nedskräpningens negativa konsekvenser. Medvetandehöjande åtgärder och informationsinsatser bör vara långsiktiga och återkommande för att åstadkomma effekt i form av beteendeförändringar.

### Håll Sverige Rents synpunkter

I engångsplastdirektivet ställs krav på att medlemsstaterna ska säkerställa att system för utökat producentansvar införs för fiskeredskap som innehåller plast och som släpps ut på medlemsstatens marknad.

#### **3.1. Författningskommentar till förslag till förordning om producentansvar för fiskeredskap som innehåller plast**

HaV föreslår att systemet för utökat producentansvar ska omfatta fiskeredskap som innehåller plast och som används i all vattenmiljö, såväl sötvatten som marina vatten. Enligt HaVs rapport 2019:5 Fritidsfisket i Sverige, så fiskade 885 000 personer under 2017 i inlandet i Sveriges sjöar, tjärnar och rinnande vatten. Tillsammans stod dessa för cirka 8,4 miljoner fiskedagar och ungefär lika många redskapsdagar. 45 procent av fiskedagarna gjordes från båt. Det vanligaste fisket i inlandet var spinnfiske följt av mete samt vertikalfiske, pilk och pimpelfiske. Mängdfångande redskap, såsom burar, tinor, nät och långrev står för 8 procent av redskapsdagarna i inlandet under ett år.

Håll Sverige Rent anser med anledning av ovanstående att detta tillägg från HaV är mycket bra. Producentansvaret bör täcka kostnader för medvetandehöjande åtgärder för fiskeredskap som innehåller plast och används i all vattenmiljö.

Producenterna ska i det föreslagna utökade producentansvaret täcka kostnader för;

- separat insamling av uttjänta fiskeredskap som innehåller plast (avfall) samt efterföljande transport och behandling av avfallet, och



- medvetandehöjande åtgärder till användare.

Producenter och insamlingsystem ska till HaV rapportera uppgifter om:

- hur mycket fiskeredskap som innehåller plast som har släppts ut på marknaden och hur mycket uttjänta fiskeredskap som innehåller plast som samlats in varje kalenderår, och
- på vilket sätt kraven om information till användarna för att uppnå en minskning av skräp har uppfyllts.

Håll Sverige Rent vill betona vikten av att de medvetandehöjande åtgärder som genomförs behöver vara förankrade i korrekt kunskap och ske kontinuerligt.

Medlemsstaterna ska säkerställa att producenter av fiskeredskap som innehåller plast ska täcka kostnaderna för den separata insamlingen av uttjänta fiskeredskap som innehåller plast och som har lämnats in till lämpliga mottagningsanordningar i hamn i enlighet med mottagningsdirektivet eller till andra likvärdiga insamlingsystem som inte omfattas av det direktivet samt kostnaderna för efterföljande transport och behandling av avfallet. För Håll Sverige Rent är det även viktigt att se att det inte sker nedskräpning vid insamlingsplatserna för fiskeredskap. Ansvarig aktör bör ansvara för området där insamling sker.

Håll Sverige Rent instämmer med HaVs bedömning att märkningskrav bör ställas av flera anledningar. Dels att varan är legitim på marknaden, dels urskilja nya redskap mot historiskt avfall, samt att tydliggöra hur fiskeredskapet bör tas om hand efter användning för att minska risken för negativ miljöpåverkan.

### **5.1. Överväganden angående producentansvar för historiskt avfall**

Då en medlemsstat inför producentansvar för historiskt avfall och övriga medlemsländer inte gör detsamma riskerar det skapa försvårande konkurrensmöjligheter och kan förhindra en väl fungerande inre marknad. Håll Sverige Rent anser att frågan om huruvida producenter bör stå för kostnader för



det historiska avfallet från fiskeredskap bör harmoniseras mellan medlemsländerna.

#### **5.2.4.1. Krav på fiskeredskapens cirkulära utformning**

I artikel 1 i engångsplastdirektivet anges bl.a. syftet att förebygga och minska fiskeredskap som innehåller plastics inverkan på miljön och främja övergången till en cirkulär ekonomi med innovativa och hållbara affärsmodeller, produkter och material och därigenom bidra till den inre marknadens goda funktion. Håll Sverige Rent anser att det är mycket bra att minska mängden plast i fiskeredskap och främja cirkulär ekonomi. Dock är vi månna om att fokus fortsatt ska ligga på att minska nedskräpningen, oavsett material.

#### **5.2.10. Producentansvar för lämnande av information**

”En producent som tillgängliggör fiskeredskap som innehåller plast på den svenska marknaden ska därför se till att information är kopplad till kunskap om återanvändning, korrekt avfallshantering och information om den negativa påverkan på miljön vid olämpligt bortskaffande av produkten. HaV bedömer, mot bakgrund av kraven i artikel 10, att producenten ska tillhandahålla information om vilka komponenter och vilket plastmaterial som ingår i ett fiskeredskap som innehåller plast.”

”Möjlig aktör för denna typ av åtagande är till exempel Håll Sverige Rent.”

Håll Sverige Rent anser att det är bra att producenterna enligt direktivet ska stå för kostnaderna för information till användarna av fiskeredskap om åtgärder för förebyggande av avfall, var och hur redskapen kan lämnas in för återanvändning och förberedelser för återanvändning, återvinnings- och insamlingsystem, och förebyggande av nedskräpning och information. HaV menar att informationsinsatserna ska kvalitetskontrolleras av en på området kompetent aktör, vilket vi på Håll Sverige Rent tycker är mycket viktigt. Håll Sverige Rent instämmer i att HaV har god kunskap i ämnet och därför med fördel kan kvalitetssäkra informationen som går ut. Då Håll Sverige Rent är den organisation som bäst känner till problematiken som nedskräpning innebär ser



vi positivt på förslaget som HaV lägger att vi kan vara en möjlig aktör för att utföra medvetandehöjande åtgärder för producenter, men vi ser även möjligheter för staten att använda våra tjänster.

HaV föreslår även att det införs ett krav på producenten att rapportera till HaV vart tredje år om hur syftet med artikel 10 i engångsplastdirektivet har uppnåtts. Håll Sverige Rent håller med om att rapportering vart tredje år är bra. Vi vill också se att i de fall då fiskeredskap inte samlats in och medvetandehöjande åtgärder inte skett, kan ansvarig myndighet vidta åtgärder mot producenten exempelvis genom att belägga med vite.

#### **6.3.1. Minskad nedskräpning i vatten**

HaV har uppskattat att cirka 3 000 hummertinor årligen förloras i det svenska fritidsfisket. Det indikerar att marin nedskräpning från fritidsfisket med passiva redskap som burar och tinor utgör ett väsentligt miljöproblem. Vi vill understryka att medvetandehöjande åtgärder enligt det föreslagna utökade producentansvaret därför också kan minska mängden fiskeredskap som förloras. Dessa kan få stor effekt på minskningen av mängden förlorade fiskeredskap och få en positiv effekt på minskning av marin nedskräpning.

#### **6.5. Bedömning av kostnader som följer förordningen**

”Därefter följer den uppskattade kostnaden för medvetandehöjande åtgärder och administration om 2 miljoner kronor.”

Håll Sverige Rent har arbetat med att förebygga nedskräpning, bland annat genom så kallade medvetandehöjande åtgärder i 37 år och tror att 2 miljoner är för liten summa för att ge effekt och öka medvetenheten om nedskräpningens negativa konsekvenser. För att åstadkomma beteendeförändringar och få effekt krävs långsiktiga och återkommande informationskampanjer.



Håll Sverige Rent anser att flera av de förslag på ytterligare styrmedel och åtgärder som lämnats som förslag att utredas vidare också kan ge god effekt för minskad nedskräpning.

Till exempel ser Håll Sverige Rent behov av att utreda hur arbetet med omhändertagande av historiska spökgarn för att förhindra spökfiske ska genomföras. Sverige bör vara föregångare och ha mer ambitiösa mål än vad EU:s regelverk kräver.

Vänliga hälsningar

A handwritten signature in black ink that reads "Johanna Ragnartz".

Johanna Ragnartz

VD, Håll Sverige Rent